Exekuce zabavením nároku dědického jest nepřípustna. Vede-li se exekuce zabavením dlužníkova nároku na povinný díl, musí býti v návrhu uvedeno, že jest tu nepominutelný dědic, který má nárok na povinný díl, ježto ho zůstavitel neobmyslil v poslední vůli tímto dílem vůbec aneb obmyslil ho jen nedostatečně.

Prvý soud vyhověl návrhu vymáhající strany za povolení exekuce zabavením 1. nároku dědického ze zákona příslušejícího dlužníku Františku K. jako synu Josefa K., zemřelého dne 4. března 1931 bez zanechání posledního pořízení. 2. nároku dlužníkova na povinný podíl, příslušející mu jako nepominutelnému dědici oproti pozůstalosti Josefa K.

Rekursní soud návrh na povolení exekuce v obou směrech zamítl, a to z těchto důvodů:

Podle § 448 obč. zák. může býti sice zástavou každá věc, která jest předmětem obchodu, a dlužno proto i dědický podíl řaditi k »věcem« toho druhu, poněvadž může býti prodán (§§ 1278, 1065 obč. zák.), avšak nabytí zástavního práva k dědickému podílu překáží zvláštní předpis § 822 obč. zák. v novém doslovu, který převzal zásadu dvor. dekr. ze dne 3. června 1846 čís. 968 sb. z. s. a dopouští před odevzdáním pozůstalosti jen zabavení jednotlivých součástek pozůstalosti, tedy jednotlivých určitých věcí do pozůstalosti náležejících, které byly pozůstalostním soudem ponechány dědici k volnému nakládání (čl. VII. uvoz. zák. k ex. ř.).

Jest tedy exekuce, směřující k nabytí zást. práva na děd. podíl podle zákona nepřípustna. (Srov. Sb. n. s. čís. 4923 a 9451.)

Totéž platí o exekuci na zabavení nároku dědického, t. j. nároku na vydání děd. podílu, neboť tento nárok není zvláštním samostatným právem, nýbrž podstatnou součástkou dědického práva dědicova, jaksi výronem tohoto práva.

Této překážky by tu nebylo, pokud by běželo o zabavení nároku dědicova na povinný díl, neboť nárok nepominutelného dědice na povinný díl není nárokem dědickým, nýbrž nárokem obligačním jako věřitele pozůstalosti na vydání peněžité hodnoty určité kvoty pozůstalosti, tedy pohledávkou, a měly by tu místa předpisy exek. řádu o zabavení pohledávek. (Srov. Mayer: Lehrbuch, II. sv., § 566, str. 302—34, a Ehrenzweig: System 1924, II. sv., § 528, str. 542, Sb. n. s. čís. 9266 a 10552.)

Avšak v daném případě žádané zabavení nároku dlužníkova na povinný podíl místa míti nemůže, neboť podle ustanovení §§ 762 a 764 obč. z. jsou nepominutelnými dědici ony osoby, na které zůstavitel v posledním pořízení dědickým dílem nepamatoval. Pojem dědice nepominutelného vyžaduje také jako základní předpoklad, aby tu byla platná poslední vůle zůstavitelova. Není-li této, nastupuje posloupnost ze zákona a není tu tedy nepominutelných dědiců.

Dlužník vystupuje tu proto vzhledem k intestátní posloupnosti

jako dědic ze zákona, domáhající se určitého dílu pozůstalosti a nikoliv jako pouhý věřitel pozůstalosti, domáhající se vydání určitého zlomku odhadní hodnoty pozůstalosti. Dědic nepominutelný stává se dědicem jen tehdy, byl-li jemu díl povinný zůstaven výslovně jako podíl dědický (§ 774 o. z.) neb byl-li omylem v poslední vůli opomenut (§ 777 a 778 o. z.); ve všech ostatních případech může dědic nepominutelný vznésti pouze nárok, aby jemu soudem na penězích byla vyměřena hodnota jeho povinného podílu. Nárok na poměrnou část jednotlivých věcí movitých i nemovitých do pozůstalosti náležejících však činiti nemůže (dvor. dekr. ze dne 31. I. 1844 č. 781 Sb. z. s.) a není tudíž universálním následovníkem a též ne ani dědicem.

V daném případě podle obsahu exek. návrhu, který pro posouzení přípustnosti žádané exekuce jest jedině směrodatným, zemřel zůstavitel, dlužníkův otec, bez zanechání posledního pořízení. Má tu proto místo posloupnost zákonná a nemůže proto dlužník František K. vystupovati v roli dědice nepominutelného. Ježto pak zabavení dlužníkova nároku dědického jako takového nelze podle zákona připustiti, a zabavení jednotlivých součástek pozůstalostních žádáno nebylo, bylo stížnostem jako oprávněným přiznati úspěch a napadené povolující usnesení změniti v ten smysl, že se návrh strany vymáhající na povolení žádané exekuce zabavením dlužníkova nároku dědického ze zákona a současně i jeho nároku jako dědice nepominutelného na povinný podíl zamítá.

Nejvyšší soud dovolacímu rekursu vymáhající věřitelky nevyhověl. V odůvodnění uvedl: Stěžovatelka má ovšem pravdu, že při povolení exekuce nelze, jak nejv. soud vyslovil v rozhodnutí čís. 9201 Sb. n. s., rozvinouti a rozhodovati otázku pravosti zabavené pohledávky, avšak podle téhož rozhodnutí musí býti zabavená pohledávka udána v návrhu podle všech podstatných znaků (§ 54 č. 3 ex. ř.). Vede-li se tudíž exekuce na dlužníkův nárok na povinný díl, což jest ovšem přípustné (rozh. čís. 10552 Sb. n. s.), musí býti v návrhu, má-li býti vyhověno předpisu § 54 č. 3. ex. ř., uvedeno, že jest tu nepominutelný dědic, který má nárok na povinný díl, ježto ho zůstavitel neobmyslil v poslední vůli tímto dílem vůbec aneb obmyslil ho jen nedostatečně, neboť jen v tom případě vzniká nepominutelnému dědici nárok na povinný díl. Tomuto požadavku nevyhovuje však exek. návrh vymáhající věřitelky, v němž jest naopak uvedeno, že zůstavitel zemřel bez zanechání posledního pořízení. Nelze proto tvrditi, že rek. soud posoudil věc nesprávně, zamítnuv za tohoto stavu věci návrh vymáhající věřitelky. Rozh. č. 10552 sb. n. s. dovolává se stěžovatelka neprávem ve svůj prospěch, neboť v případě tom bylo v exek. návrhu uvedeno, že povinnému přísluší jako nepominutelnému dědici po zůstavitelce, zemřelé se zanechánim poslední vůle, nárok na povinný díl.

Rozhodnutí nejvyššího soudu v Brně ze dne 5. března 1932 č. j. R I 47/32/2. Dr. Jar. Koutník.